

A twilight sky with a gradient from dark blue at the top to orange and red near the horizon. A thin crescent moon is visible on the left side. In the foreground, the silhouettes of various buildings and structures are visible against the horizon, some of which are illuminated from below, creating a warm glow. The overall scene is a serene sunset or sunrise over a town or village.

LA REVISTA
DE FESTA MAJOR
ROSES 2024

LA REVISTA **FESTA MAJOR** **DE ROSES**

ÍNDEX

Presentacions / 04

Arqueologia i Patrimoni Arqueològic / 07

Programació de Festa Major / 40

Normes i recorregut del correfoc / 42

Programació de Barraques / 43

Presentacions

Benvolguts veïns i veïnes,

Amb gran il·lusió i orgull, us presentem una nova edició de la revista de la nostra estimada Festa Major de Roses. Aquestes pàgines recullen l'essència d'un esdeveniment que, any rere any, ens uneix, ens emociona i ens recorda la importància de mantenir vives les nostres tradicions.

La Festa Major de Roses és molt més que una celebració; és un reflex de la nostra identitat com a comunitat. És en aquests dies de festa quan els carrers del nostre poble s'omplen de vida, de colors i de rialles, quan ens retrobem amb familiars i amics, i quan recordem amb estima aquells moments compartits al llarg dels anys. La nostra Festa Major és un testimoni viu del nostre passat i una promesa del futur, una ocasió per reforçar els lligams que ens uneixen i per sentir-nos part d'una gran família.

Un dels pilars fonamentals de la nostra festa és, sens dubte, la participació de tots vosaltres. La implicació dels veïns i veïnes, de les entitats i associacions, i dels voluntaris, que són imprescindibles per fer realitat aquesta celebració. Gràcies a la vostra dedicació, el nostre poble s'ha de convertir en un escenari de moments inoblidables, de balls, de música, de tradicions que es transmeten de generació en generació.

En aquesta revista trobareu el programa d'actes i diversos articles sobre les excavacions arqueològiques realitzades a la Ciutadella. Aquests articles se centren especialment en la Vila Medieval i el Monestir de Santa Maria, capturen una fase

important dels nostres orígens i ens proporcionen valuosa informació sobre la nostra història.

Us convidem a participar activament en totes les activitats, a gaudir de cada instant i a compartir aquest sentiment de germanor que ens caracteritza. Cada ball, cada concurs, cada missa, cada esdeveniment esportiu i cada concert és una oportunitat per celebrar la nostra identitat i per fer créixer encara més el nostre orgull de ser rosincs i rosinques.

Volem expressar el nostre agraïment més sincer a les persones i entitats que han fet possible, un any més, aquesta meravellosa festa. La vostra dedicació i esforç són el cor que batega darrere de cada somriure i de cada moment de felicitat.

Desitgem que aquesta Festa Major sigui plena de joia, de bons moments i de records inesborrables. Que cadascun de vosaltres pugui gaudir-la amb intensitat i que, junts, puguem continuar fent de Roses un lloc on la tradició i la modernitat es troben, on la identitat i la diversitat es respecten i se celebren.

Visca la Festa Major de Roses!

L'equip de govern:

Josep Maria Martínez, Fèlix Llorens, Silvia Ripoll, Olga Simarro, Joana Pérez, Yanna Arjona, Miguel Muñoz, Lluís Espada, Ester Navas, Paula Vilarrasa i Juan Fernández (Ferdy)

Amb gran alegria us dono la benvinguda a la nostra Festa Major d'Agost! Aquest any serà una mica més especial perquè hem volgut lligar-ho tot per recordar que a Roses tenim una altra Festa Major, el Carnaval. És per això que aquests dies podreu gaudir d'alguns actes que en ple estiu ens transportaran directament a la Festa Major d'hivern.

Estem en plena època d'activitat turística del nostre municipi. Això significa que molts de vosaltres esteu treballant incansablement per garantir que els nostres visitants gaudeixin de la seva estada a Roses. Sé que, per a molts, això implica no poder gaudir de la Festa Major com voldríeu . És per això que vull fer una especial menció a tots els treballadors del sector turístic i a totes les persones que, amb el seu esforç, contribueixen a mantenir viva l'energia del nostre poble durant aquests dies tan intensos.

Malgrat les responsabilitats laborals, desitjo que pugueu trobar moments per gaudir de la festa i que aquesta celebració ens recordi la importància de la comunitat, la col·laboració i la festivitat. Que tots plegats puguem gaudir de la recuperació de les nostres tradicions, que són el testimoni viu de la nostra història i cultura.

Permeteu-me compartir amb vosaltres algunes activitats i esdeveniments que hem preparat amb molta cura i dedicació; per primera vegada, a la nostra Festa Major, tindrem el privilegi d'acollir el pregó d'un convidat molt especial i molt

conegut per nosaltres, i especialment pels amants de la cuina que ens oferirà un discurs inspirador i digne de ser el millor del món.

La desfilada dels gegants i capgrossos tornaran a portar l'alegria als carrers de Roses. Els nostres infants podran gaudir d'un espectacle de màgia al Jardí del Mas de les Figueres i les activitats esportives per a tots els públics continuaran fomentant els valors de l'esport i la tradició. Podrem ballar sardanes i escoltar havaneres mentre prenem un cremat. Aquest any els Castells de Foc il·luminaran el cel de Roses en l'última nit màgica d'aquests dies de festa.

Vull agrair a tots vosaltres, veïns i veïnes, la vostra participació i entusiasme. Sou l'ànima de la nostra Festa Major.

Gaudim de cada moment, que aquesta festa ens ompli d'alegria i que, un cop més, demostrem que Roses és un poble viu, acollidor i unit.

Visca la Festa Major! Visca Roses!

Sílvia Ripoll Cayuela
Regidora de Cultura i Festes

Arqueologia i Patrimoni Arqueològic

- Una càtedra al servei del patrimoni arqueològic

Marc Bouzas

- Les darreres excavacions al monestir de Sta.Maria de Roses

Marc Bouzas i Lluís Palahí

- De la vila medieval a la fortalesa moderna

Marc Bouzas, Lluís Palahí

- La gestió municipal del patrimoni històric de Roses

Carles Pàramo i Ponsetí

UNA CÀTEDRA AL SERVEI DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC

Marc Bouzas

Director Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic

El conveni de creació de la Càtedra, signat entre l'Ajuntament de Roses i la Universitat de Girona l'any 2018 estableix que "La Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic té per missió la transferència de coneixement en l'àmbit de l'arqueologia com a mitjà per millorar la conservació, gestió i promoció del patrimoni arqueològic, especialment en l'àmbit local. En conseqüència, la càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic serà una unitat que desenvoluparà, en els àmbits que li són propis, les següents funcions: realitzar, coordinar i fomentar activitats i accions propis de la disciplina arqueològica que generin coneixement a partir dels qual es millori la conservació, gestió i promoció del patrimoni arqueològic; organitzar formació específica no reglada; organitzar jornades i activitats de difusió, reflexió i debat; editar publicacions que impulsin la transferència del coneixement; Transferir coneixement en general."

Què significa tot això? Essencialment que la càtedra té com a funció principal la d'aprofundir en el coneixement i, sobretot, la difusió, del

patrimoni arqueològic. Per aquesta raó des del moment de la seva creació les activitats desenvolupades s'han diversificat en un bon nombre d'aspectes diferents. L'objectiu és el d'arribar al màxim nombre de públic i cobrir un espectre ampli de temes que abracen des d'activitats formatives fins a la recerca, desenvolupada a escala tant nacional com internacional, passant per la difusió a nivell científic i popular del patrimoni arqueològic. En les línies següents pretenem aportar una visió general del que fem des de la Càtedra i quines són les motivacions principals darrere cadascuna de les activitats.

La difusió del patrimoni: xerrades, activitats participatives i guies

Un dels objectius principals de la càtedra és el de presentar al gran públic la recerca arqueològica que s'està desenvolupant al territori, apropant el patrimoni històric a la població. Per aquesta raó des del 2018 es desenvolupa el Cicle de Xerrades d'Arqueologia de la Càtedra que enguany compleix la setena edició i on es presenten anualment entre sis i vuit conferències.

El cicle ens ha permès portar a Roses experts en diferents àmbits relacionats amb l'arqueologia i el patrimoni. Si bé els primers anys la recerca presentada s'ha centrat en jaciments i temàtiques d'època medieval i moderna, enguany s'ha començat a ampliar el focus integrant també estudis d'època antiga o prehistòria.

Més enllà de la presentació de les novetats que l'arqueologia ha ofert als darrers anys al llarg i ample del territori català, el cicle sempre ha servit, a més, per anar presentant al gran públic els treballs que s'estan desenvolupant a Roses.

No és aquesta l'única activitat en la qual se cerca una implicació i complicitat de la població. Ja els primers anys es varen desenvolupar algunes activitats destinades a cercar una col·laboració de la població local, com són les visites guiades a la vila medieval, tant pel públic general com pels instituts locals.

Aquest any s'ha donat un impuls a aquesta cerca de complicitats amb l'organització d'un

seguit del que hem anomenat com “Activitats Participatives” i que en el fons no són altra cosa que un intent de potenciar la implicació de la població local en el coneixement del seu patrimoni, partint de la idea que un major coneixement del mateix també comportarà una major estima i una potenciació de la seva conservació i valorització.. La majoria d’activitats programades es relacionen directament amb els treballs arqueològics, Així, durant la campanya d’excavacions s’han programat dues visites guiades que no solament pretenien presentar els resultats dels darrers treballs sinó i, sobretot, aproximar a la població el sistema de treball dels arqueòlegs i restauradors.

La segona activitat tenia un vessant més pràctic ha consistit en la participació d’un grup de voluntaris en tasques auxiliars de l’arqueologia. Treballant al laboratori l’activitat es va dividir en dues sessions. En la primera els volunta-

---

Fotografia: El 2024 s’ha iniciat un programa d’activitats participatives. Entre elles s’han realitzat tasques de laboratori amb la col·laboració de voluntaris

ris han col·laborat en la neteja i classificació de materials, acompanyats d’arqueòlegs que els introduïen en el coneixement dels materials amb els quals treballaven i el vertader valor que tenen per l’estudi arqueològic. La segona jornada es va destinar a l’estudi antropològic d’alguns dels enterraments recuperats a les excavacions de la zona del monestir, sempre de la mà dels experts antropolòlegs del nostre equip.

Una darrera activitat participativa, encara en desenvolupament en el moment de publicar aquestes línies consisteix en la recopilació de fotografies antigues del patrimoni arqueològic rosinc. L’objectiu, en aquest cas, és el de recuperar imatges que la població conserva a casa seva i en la qual s’aprecien restes, estructures i elements patrimonials avui perduts. En cas d’obtenir un ressò positiu es plantejaria la possibilitat de realitzar-ne una petita exposició, que ajudaria a entendre els canvis que el paisatge patrimonial ha sofert al llarg dels segles XIX i XX, on al costat de molts espais que s’han recuperat i conservat, n’hi ha d’altres que s’han perdut de forma definitiva.

La d'enguany era una prova pilot, i atenent els resultats obtinguts es podrà planificar i millorar l'oferta per als anys vinents, amb noves activitats que cerquin una major implicació de la població i, dins d'aquesta, dels diferents grups d'edat, cercant, per exemple, activitats directament vinculades amb els instituts locals.

Una darrera activitat molt directament vinculada amb la difusió entre el gran públic del patrimoni arqueològic, en aquest cas específicament de Roses, és la col·lecció de Guies del Patrimoni Cultural de Roses que es publica des del 2018. Es tracta d'una col·lecció de breus guies visuals

destinades al públic no expert, però interessat en el patrimoni. L'objectiu és el de donar a conèixer el patrimoni arqueològic de Roses, tractant de forma individualitzada els diferents espais, jaciments i monuments. Els volums s'estructuren a partir de capítols curts, amb un ús del llenguatge i dels conceptes rigorós però de fàcil comprensió i amb una important potenciació de l'aparell gràfic. Fins al moment se n'han publicat sis volums; "El monestir de Santa Maria de Roses", "El castell de la Trinitat", "La Ciutadella com espai urbà", "La Ciutadella com espai militar. Les defenses", "El patrimoni subaquàtic a Roses" i "Armes, eines i orna-

ments. La Roses d'època moderna a través dels objectes".

La formació. El Curs d'Arqueologia

Un dels principals puntals de la Càtedra és el Curs Internacional d'Arqueologia Medieval i Moderna de la Ciutadella de Roses, que s'ha dut a terme cada any des del moment de creació de la càtedra, amb l'excepció de l'any 2020, quan la pandèmia de la COVID-19 ho va impedir. Enguany es durà a terme la sisena edició d'aquest curs que, constitueix una fita consolidada i atractiva pels estudiants de les universitats col·laboradores.

Fotografia 1: *El Cicle de Xerrades d'Arqueologia de la Càtedra es desenvolupa habitualment del Centre d'Exposicions de Ca l'Anita*

Fotografia 2: *La col·lecció Guies del Patrimoni Cultural de Roses consta actualment de sis volums sobre temes monogràfics del patrimoni local*

El primer objectiu, i nucli central del Curs, és el formatiu i en aquest aspecte cal remarcar el seu vessant internacionalitzadora que permet començar a treballar en comú amb estudiants provinents de diferents països i fins i tot de diferents tradicions científiques. D'aquesta manera aprenen a col·laborar, en un món en el qual cada cop prenen major importància els projectes i equips internacionals.

Un dels fets diferencials del curs és la incorporació de tot un seguit de pràctiques de restauració i de consolidació d'estructures arqueològiques. Aquest aspecte del curs és molt remarcable, ja que ha permès conviure i començar a treballar conjuntament a futurs professionals de l'arqueologia i la restauració.

El curs compta amb la col·laboració de diferents universitats catalanes, franceses i italia-

nes i estudiants de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya.

El curs converteix la Ciutadella de Roses en un espai formatiu, interdisciplinari, que permet als futurs arqueòlegs i arqueòlogues conèixer de primera mà un jaciment arqueològic amb infinites possibilitats d'estudi i d'excavació.

La recerca i difusió científica

Entrant ara a l'àmbit científic cal destacar, principalment, dues grans iniciatives de la Càtedra que, actualment, ja estan plenament consolidades al món acadèmic català i peninsular i comencen a tenir un ressò important a nivell internacional. Es tracta, en primer lloc, dels Seminaris Internacionals d'Arqueologia Medieval i Moderna (SIAMM). Aquests seminaris apleguen anualment a Roses experts vinguts d'arreu que presenten les novetats en les seves investigacions en diferents camps.

Si ve inicialment els seminaris es varen programar com un espai en el qual es convidava específicament a tot un seguit d'experts, des de fa tres anys s'ha canviat el sistema, obrint la participació en tots els grups de recerca que treballen en la temàtica establerta anualment.

Els temes que es proposen cada any tenen a veure amb algunes de les problemàtiques més candents de l'arqueologia actual, però sempre amb elements que són traslladables al patrimoni rosinc i als treballs que aquí s'estan desenvolupant. L'objectiu és el de portar a Roses a arqueòlegs i equips de recerca per establir debats sobre els temes analitzats, però també per apropar-los al patrimoni de Roses i establir contactes i aliances de cara a futurs projectes. Tot i que aquesta activitat té un enfocament clarament científic, com la gran majoria d'actuacions de la càtedra l'accés a les jornades sempre és gratuïta i oberta a tota la població interessada pel patrimoni i l'arqueologia.

Per altra banda, des de la Càtedra publiquem la revista *Rodis: journal of Medieval and Post-medieval Archaeology*. Aquesta revista es publica anualment i recull diferents investigacions centrades sobretot en temes d'arqueologia medieval i moderna. El seu objectiu és el de situar la marca de la Càtedra i, per tant, la marca de Roses al panorama científic internacional, ja que hi solen contribuir autors d'arreu. Cal tenir en compte que els articles que s'hi publiquen són d'accés gratuït i que es poden descarregar també en format PDF o EPUB a:

<https://www.documentauniversitaria.media/rodis/index.php/rodis>

La recerca arqueològica

Tot i esmentar-la, en darrer lloc, la recerca arqueològica no és ni de bon tros la menys important de les activitats desenvolupades des de la càtedra. No ens referim solament a les intenses i extenses campanyes arqueològiques que s'estan desenvolupant a la vila medieval i el monestir de Santa Maria, i que són objecte d'articles específics en aquesta mateixa publicació, sinó a tota la recerca que deriva d'aquests treballs i de les altres activitats esmentades.

A part dels temes que hem explicat fins ara un altre de clau, i a vegades poc conegut, és, tota

la investigació que es desenvolupa des de la Càtedra. Tant el personal propi com investigadors col·laboradors ens dediquem a investigar sobre diferents temes que afectin el patrimoni i l'arqueologia rosinca. La investigació científica avui dia es canalitza principalment a través de la participació en congressos acadèmics, tant nacionals com internacionals així com en la publicació d'articles acadèmics en revistes específiques altra vegada tant en l'àmbit nacional com internacional. La Càtedra ha desenvolupat diferents línies de recerca que afecten tant temes transversals com aspectes puntuals i que van des de la tardo-antiguitat a l'època

moderna. Tot aquest volum de producció científica es troba disponible al web de la Càtedra. Cal remarcar que la projecció internacional que això aporta, i que va situant Roses com espai de recerca de certa rellevància, de retruc va convertint la població en un espai d'interès per aquella gent interessada en el coneixement del patrimoni històric.

Un petit comentari final

Les activitats que s'organitzen des de la Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic estan destinades a una varietat de públic molt gran, que va des dels científics professionals

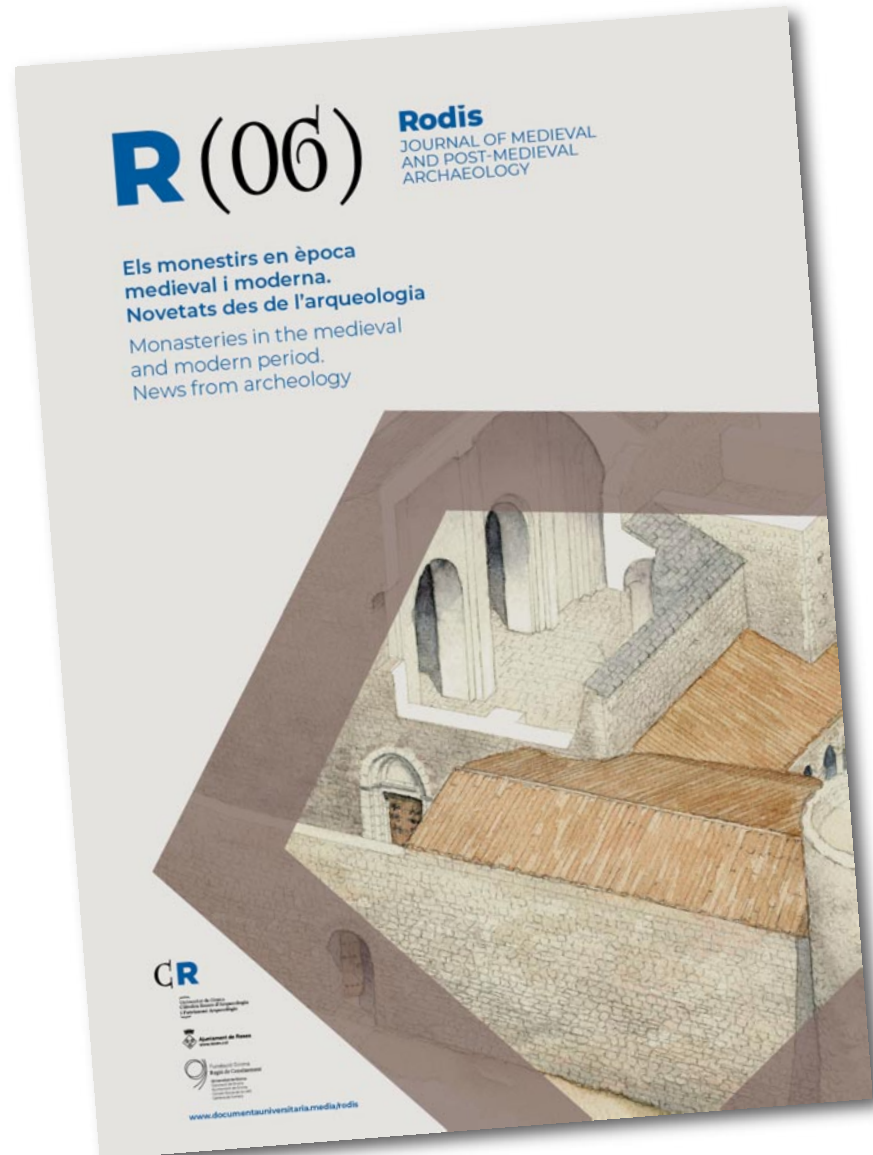

Fotografies 1 i 2 : El Curs Internacional d'Arqueologia serveix per ajudar a formar als futurs professionals del món de l'arqueologia i també de la restauració

Fotografia 3: Portada del número de 2023 de la revista RODIS. Journal of Medieval and Post-medieval Archaeology

fins a la població que simplement té curiositat o interès per determinats aspectes de la seva història i patrimoni. Per aquesta raó se cerquen enfocaments diversos no solament dins les diferents accions desenvolupades, sinó que dins una mateixa activitat s'intenta arribar a diferents públics.

Un dels principals objectius és el de cercar una implicació del món científic, però també, i, sobretot, de la població, en la protecció del patrimoni arqueològic. El projecte de la Càtedra està ara ja ben consolidat a tots els nivells i esperem poder-lo tirar endavant durant molts anys més.

DE LA VILA MEDIEVAL A LA FORTALESA MODERNA. DESCOBRINT LA HISTÒRIA DE ROSES

Marc Bouzas, Lluís Palahí

Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic

A qui visiti avui la Ciutadella i vegi les restes de la vila medieval probablement el sorprendrà saber que aquest espai no va ser objecte d'interès pels arqueòlegs fins a finals del segle XX.

Va ser la cerca de la Rhode grega la que va impulsar a inicis del segle XX les primeres excavacions i la que, durant dècades, va ocupar bona part dels esforços i treballs desenvolupats al solar de la Ciutadella. No va ser fins l'any 1993 que es va iniciar un programa d'excavacions a la vila medieval. Aquestes es varen prolongar fins l'any 2011 si bé en dues grans tongades (1993-96 i 2008-11) i un llarg lapse intermedi, sempre sota la direcció de l'arqueòloga Anna Maria Puig.

Aquells treballs varen permetre posar al descobert bona part del perímetre emmurallat i el barri que ocupava el sector nord-oest de la població, espai on, al segle XI, va néixer el nucli original de la Roses medieval.

La creació de la Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic l'any 2018 va significar

un nou impuls per al coneixement de la vila medieval. Aquell any es va iniciar el projecte que actualment s'està desenvolupant i que té com a objectiu la recuperació de la trama urbana de la vila, l'anàlisi de la seva evolució històrica i la seva recuperació patrimonial, que ha permès en tot moment una ràpida integració de les restes descobertes en el circuit de visites del parc arqueològic de la Ciutadella.

Des del punt de vista científic aquests treballs han comptat no solament amb el finançament que l'Ajuntament de Roses i la Fundació Girona Regió del Coneixement de la Universitat de Girona proporcionen a la càtedra, sinó també amb el cofinançament obtingut dels programes competitius de projectes de recerca quadriennals de la Generalitat de Catalunya ("La vila medieval de Roses i la configuració de l'urbanisme medieval al nord-est peninsular" (2018-21) i "Urbanisme, poblament i conflicte en època medieval i moderna. La vila de Roses com a paradigma" (2022-25).

Els treballs arqueològics s'han centrat en la recuperació de la trama urbana del barri que ocupava la meitat oriental de la població, un espai que s'estructurava a partir de dos llargs carrers nord-sud (el carrer Major i el carrer Nou) que comunicaven la zona del barri portuari (situat al sud) amb el monestir, i han permès recuperar interessants dades sobre el sistema de creació de la trama urbana, la seva estructuració i evolució, així com la desestructuració que va patir la vila després del seu abandonament a mitjans del segle XVII i la militarització definitiva de l'espai.

La configuració de la trama urbana

A diferència del que molt sovint es pensa, l'estructuració de les poblacions medievals està molt lluny de poder-se definir com a caòtica o desorganitzada. Al contrari, quan es creava una nova població, o un nou barri, aquest era objecte d'un estudi i planificació previs, que es pot resseguir de forma clara en el cas de Roses.

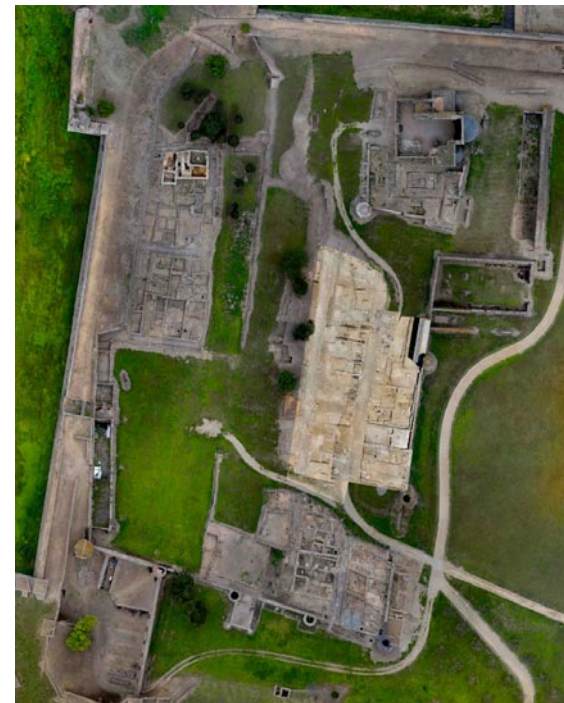
En primer lloc, es terraplenava la zona a urbanitzar, eliminant o cobrint totes aquelles estruc-

tures anteriors que es poguessin conservar a la zona. En el cas de Roses i en tractar-se d'un espai en pendent, aquest terraplenament va comportar una aportació important de terres en alguns sectors, mentre en altres es va arribar fins i tot a retallar parcialment el terreny natural del turó per eliminar desnivells excessius.

El segon pas consistia en traçar la trama urbana, tot dibuixant els carrers, que, en la mesura del possible, eren rectilinis. En el cas de Roses es podrien definir tres sectors diferents, potser responent a tres fases cronològiques diferenciades. El nucli original, datat al segle XI, constitueix el nucli fundacional de la vila. Probablement nascut en el moment en què el cenobi de Santa Maria era objecte d'una intensa reforma que va implicar la construcció d'una nova església i la remodelació total del complex monàstic, el nucli urbà, situat al vessant occidental del turó, s'estructurava a partir de dos carrers disposats en angle recte (l'anomenat carrer de la Creu). Podria ser que el primer eixample de la vila consistís en la creació del barri que s'estenia en direcció sud, fins a la

Fotografia 1: La zona de la vila medieval el 2018 abans d'iniciar els actuals treballs arqueològics

Fotografia 2: La zona de la vila medieval el 2023

zona del port, amb tot un seguit de grans illes de cases estructurades a partir de tres carrers disposats d'est a oest. Potser cal atribuir a una tercera fase el creixement de la població en direcció est, amb la construcció d'un barri estructurat a partir de dos llargs eixos nord-sud (els carrers Major i Nou) que anaven des del port fins al monestir. En tot el perímetre urbà les illes de cases estaven clarament separades de les muralles per un carreró (de poc més d'un metre d'amplada), que a l'extrem sud s'eixamplava constituint un autèntic carrer (carrer del Mar). És aquest darrer sector el que ha estat objecte dels treballs desenvolupats els darrers anys.

Una de les característiques urbanes d'aquest sector és l'absència quasi total de carrers transversals que permetessin una circulació est oest. Així, sabem que a l'illa situada a l'est del carrer Nou solament hi havia un carrer est oest que permetés comunicar aquest amb el carreró que separava les cases de la muralla. Per contra, al carrer Major no va ser fins al segle XVI que s'hi va obrir un petit carreró que el comuni-

---

Fotografia: Treballs a la zona del carrer Nou de la vila medieval

cava amb el carrer Nou. La circulació est oest en aquesta zona del poble solament es podia fer pels dos extrems dels carrers principals.

La tercera tasca urbanística consistia a definir les parcel·les dins de les grans illes de cases. Habitualment la parcel·lació s'estructura a partir de crugies o espais allargassats que travessen transversalment d'un carrer a l'altre, amb una amplada que va entre els tres metres i mig i els cinc metres. Aquesta amplada no és casual, sinó que respon a la superfície que habitualment es podia cobrir amb una biga de fusta, sense necessitat de col·locar pilars centrals.

El barri en època medieval

Tot i aquesta distribució teòrica, això no significa, com veurem, que cada crugia correspongués a una casa o propietat. Internament, aquestes parcel·les se solien dividir en dues o tres parts. La que donava a la façana principal era ocupada per la botiga o taller. Normalment, els espais domèstics se solien disposar al primer pis, on es trobaven més protegits. La parcel·la podia disposar d'una segona estança en planta baixa i un tercer espai, que ocupava habitualment la meitat o més de la superfície i que podia disposar-se a cel obert, i que es destinava a magatzem, hort, jardí, corral o, simplement, com

espai de treball. Amb el temps aquesta estructura bàsica es va anar modificant. L'especulació urbana va acabar creant cases més grans, que ocupaven dos o tres de les crugies originals, o d'altres molt més petites que ocupaven solament la part davantera, mentre la zona de treball era venuda a un nou propietari. Fins i tot la documentació ens parla de la compravenda de cambres individuals, de tal manera que la planta baixa podia pertànyer a un propietari, mentre que el primer pis formava part d'una altra propietat.

Les excavacions han permès identificar algunes d'aquestes grans cases. Així, per exemple, al segle XVI, en les fases finals d'existència de la vila, a l'extrem sud del carrer Major existien dues grans cases que ocupaven tres crugies. Aquestes disposaven de dues cambres a la façana, entre les quals es disposava un rebedor-vestíbul que en una de les cases conservava encara el paviment, fet amb petits rierencs que dibuixaven una decoració en forma de flor. Al darrere es disposaven tres llargues estances. La central devia funcionar com espai distribuïdor. A més en ella hi havia indicis de l'existència d'una escala que indicaria l'existència d'un primer pis, com a mínim al sector de la façana de l'edifici.

Més complexa encara era una gran casa construïda al nord del mateix carrer Major. En aquest cas a cavall entre els segles XV i XVI, es va obrir un carreró est oest, que no solament permetia la circulació entre el carrer Major i el carrer Nou sinó que, cap al nord, donava accés a un pati pavimentat amb un sòl de petits rierencs que creaven una decoració de figures geomètriques i entorn del qual es disposaven les estances de la casa. Per la documentació de l'època sabem que la casa s'estenia per damunt de l'esmentat carreró gràcies a una volta i ocupava el primer pis de l'edifici situat al sud.

Tot i aquestes dades un dels grans problemes que se'ns planteja a l'hora de reconstruir l'evolució de la Roses medieval, és el de poder distingir les diferents fases o remodelacions que van patir els edificis. Això es deu en bona part a la mateixa topografia de l'espai i a les solucions constructives emprades.

Es tracta d'un sistema que en part ja s'havia detectat a la zona oest. La majoria d'estructures es van construir al damunt del nivell de terraplenament al que hem fet referència, generalment amb una fonamentació molt escassa o totalment inexistent. Un bon exemple el tenim

en una cambra de la zona central del carrer Major on es conserva el paviment de rajols, mentre que els murs que l'haurien de delimitar han desaparegut completament, espoliats en època moderna. La manca de fonaments fa que siguin els límits del paviment els únics que defineixin els límits de l'estança.

Els paviments també es disposen normalment directament sobre aquest nivell i, habitualment tampoc s'hi detecten elevacions importants de cota en cas de modificacions. El resultat final és que les reformes tot sovint no deixen pràcticament traça arqueològica. Aquest sistema constructiu es repeteix fins i tot en els edificis militars construïts al segle XVII.

A aquestes peculiaritats cal afegir-hi la topografia de l'entorn. Els edificis es van bastir en un espai en pendent fet que obligava a disposar de forma esglaonada els paviments de les diferents cases per compensar el desnivell. Són els murs que separen aquestes cases els que presenten una fonamentació aparentment més potent encara que solament sigui per anar salvant aquest desnivell. Ara bé, en molts casos es detecta una cerca d'estalvi en els materials. Alguns murs presenten una «falsa» fonamentació, ja que en realitat s'asseuen sobre el pavi-

ment situat a la cota més baixa. Fins i tot en alguns punts –sobretot aquells en els quals en terraplenar es va retallar el nivell natural, s'ha detectat com la solució emprada va consistir en “folrar” aquest subsol de tal forma que el mur aprofundeix més per la cara sud que per la nord, resseguint les respectives cotes de circulació dels dos espais.

A tots aquests condicionants cal afegir-hi l'espoli modern i, en alguns espais, el recondicionament per nous usos militars així com altres factors com els abundants impactes de projectil que, sobretot al llarg dels segles XVI-XIX van anar castigant les estructures. També els pous que es van obrir a la zona al segle XX quan es va usar intensament com espai hortícola han afectat les estratigrafies de la zona.

Més enllà de les que hem descrit, moltes de les cases de la resta de l'espai són difícils de definir. Originalment, totes les cases obertes a l'est del carrer Major s'obrien a aquest i el mateix succeïa amb les situades a llevant del carrer Nou. És a dir, quedava clarament definida la façana principal, respecte a la part posterior. Amb el temps, algunes de les propietats es divideixen, creant una casa oberta a la façana i una segona, que en algun cas és simplement

un pati o corral, oberta al carrer posterior. Alguns dels corrals són clarament identificables perquè presenten un espai central pavimentat amb pedra i els laterals, on es disposarien les gàbies o menjadores amb un simple sòl de terra piconada.

Les muralles

Molt a finals del segle XIII i inicis del XIV la població es va dotar d'unes muralles amb un seguit de torres de planta circular. Sabem que les obres foren llargues, i no exemptes de polèmica entre l'abat i el comte d'Empúries, senyors feudals de la població i que lluitaven pel seu control. Arqueològicament, es distingeixen diferències constructives en els paraments, que poden respondre als treballs fets per diferents brigades d'obers, però també podrien correspondre a diferents fases cronològiques. Els paraments són construïts tot emprant pedra lligada amb morter, amb murs d'aproximadament un metre d'amplada. Una diferència interessant la trobem al tram central de la muralla est. En aquest espai, la muralla és doble, feta amb dos paraments de cinquanta centímetres. Perquè? Doncs bàsicament per maximitzar la topografia i aprofitar els materials disponibles. Com hem comentat aquest és un sector en plena pendent en el qual la diferència entre el

---

Fotografia: A la zona sud es conserven les restes de dues grans cases que ocupaven el que originalment podien haver estat diferents propietats.

nivell de circulació dins de la vila i la part exterior és molt acusada. No solament pel desnivell natural sinó també perquè a l'exterior es va construir un fossat que augmentava l'alçada de la muralla. El doble parament facilitava l'estalvi de materials. Així, mentre el tram interior es construï recolzat contra el nivell natural del turó (més alt), la cara exterior havia de baixar més metres per cobrir la superfície del desnivell afegit del fossat. Exactament, la mateixa economia de materials que hem vist en la construcció d'algunes de les cases.

Certament, aquesta solució s'empra sobretot a la zona central del turó, on el subsol és molt més ferm. A la zona sud, un espai que en època antiga corresponia a la platja i, per tant, amb un subsol de sorres i graves poc sòlides, les fonamentacions són molt més potents, creant sòlides banquetes sobre les quals disposar les defenses.

La desestructuració moderna.

Els edificis militars

La Guerra dels Segadors, amb el setge patit per la plaça l'any 1645 i la posterior ocupació francesa, que es va estendre fins al 1660, va suposar el final de la vila. La població es va començar a traslladar a un nou raval que es va anar creant a l'oest de la fortalesa, a la zona de la riera Ginjolers. L'abandonament va significar la reconversió de l'espai, adaptant-lo plenament a les necessitats de la plaça militar. Això va

implicar la destrucció i espoli de moltes de les edificacions abandonades i la reconversió més o menys intensiva d'algunes, que es varen reaprofitar per nous usos.

El resultat va ser la destrucció de bona part de les edificacions situades entorn dels carrers Major i Nou, mentre que els dos eixos viaris es varen continuar utilitzant fins als moments finals d'existència de la fortalesa.

Un dels espais on les transformacions es fan més evidents se situa a l'extrem sud de la vila. A la banda oest del carrer Major es va ubicar la residència del governador militar de la plaça, un edifici complex que –tot i no haver estat objecte de treballs arqueològics- coneixem gràcies a les restes visibles i a les planimetries conservades d'un projecte de restauració de principis del segle XVIII. Es tracta d'un edifici quadrangular, amb dos accessos, a est i oest, i estructurat a partir d'un petit pati interior. L'edifici s'estenia per damunt del carrer del Mar amb una estructura bastida a l'exterior de les velles muralles medievals. Es tracta d'una estructura quadrangular que embolcalla una de les torres de la vila. Aquesta estructura s'ha relacionat a vegades amb la defensa del Portal Major de la vila, però en realitat la seva construcció va associada a la de la casa del governador.

Directament associat a aquest edifici trobem les reformes de la zona situada immediatament a llevant. La casa més meridional del carrer Major és enderrocada i es rebaixa lleugerament el nivell de circulació de la zona, fet que també afecta el carrer Major i al del Mar. Al nord es va construir un porxo, del qual es conserven els sis basaments de les columnes, així com part del seu paviment, de petits rierencs. Al nord es va tancar el porticat amb un mur corregut.

Al mateix temps s'enderroca el tram de muralla que anava des de la casa del governador fins al carrer Nou, obrint l'espai en direcció sud i creant una gran plaça o espai obert.

A la galta est el carrer Nou es va construir un complex d'edificis que ocuparen l'espai del carrer del Mar (que resseguia d'est a oest l'interior de la muralla sud) i del carreró recolzant contra les velles muralles.

A finals del segle XVIII bona part de l'edifici és enderrocada, restant solament una petita casa orientada de nord a sud i composta per quatre estances.

Tots aquests elements es distribueixen entorn d'una plaça de nova creació, que s'estenia en direcció sud fins als talussos interiors de la nova fortalesa, flanquejada per la casa del governador i l'edifici del carrer Nou i presidit per la porxada que tancava el conjunt pel nord.

Uns metres al nord d'aquest edifici i recolzat contra la muralla est es va construir ja entrat el segle XVIII un edifici orientat d'est a oest i amb accés des del carrer Nou. Amb una amplada de 7 metres, originalment l'edifici estava constituït per una nau única amb tres pilars centrals.

Fotografia: Després de la Guerra dels Segadors la vila es va abandonar i molts edificis s'enderrocaren, restant dempeus solament aquells que eren útils per les autoritats militars (dibuix J. Sagrera)

La pavimentació, de pedres, presentava un tractament diferent a la meitat nord i sud, fet que ens aporta ja informació sobre la seva funcionalitat com a cavallerissa. Així apareix esmentat l'espai en alguns plànols. Un parell de dècades després l'edifici va canviar de funcionalitat. Es va subdividir en dues estances -pavimentant amb rajoles la cambra oriental-, es van reforçar els murs nord i sud i es va reconvertir l'edifici en un magatzem de pólvora.

Si ens traslладem a la zona nord del carrer Major, al segle XVII s'hi va construir un complex estructurat entorn d'un pou. Si bé ressegueix les orientacions i, en part, la distribució de la parcel·lació prèvia, molts dels murs són de nova construcció. L'espai s'estructurava a partir d'un pou monumentalitzat amb la construcció d'una plataforma i una petita escala, i un petit espai obert a la banda sud. Al seu entorn es va construir un complex format per mitja dotzena d'estances. La funcionalitat precisa de cada una de les estances o del mateix complex no resta del tot clara, tot i que l'aigua hi jugava un paper fonamental. Dues petites canalitzacions conduïen l'aigua cap al carrer Major. Al sud s'ubicava una sala dotada d'un petit dipòsit que desguassava a la banda oest –a través d'un vessador fet amb un bloc de pedra-

que abocava el líquid dins una gran gerra de terrissa, que es va poder recuperar, si bé totalment esclafada.

A aquestes dues estructures caldria afegir-hi les restes visibles a l'altra banda del carrer Major d'un dipòsit situat en posició elevada i que desguassava a un abeurador (de fusta o, més probablement, de pedra) situat al carrer. Aquest va ser extret en un moment indeterminat i solament en resta el retall en el paviment.

A aquests diferents elements cal afegir-hi la troballa de mitja pedra de molí reaprofitada en el moment de tapiar una de les portes de l'edificació, i la localització d'una segona pedra de molí sencera abocada en un espai proper. Tots

---

Fotografies 1: Moltes estructures foren afectades pels fets bèl·lics, com aquest paviment de petits rierencs amb una decoració en forma de flor, que es va reparar després de l'impacte d'una bomba col·locant-hi grans pedres.

Fotografia 2: Tot i que gran part dels treballs s'han desenvolupat entorn el carrer Major i Nou, també s'ha localitzat l'extrem est d'un dels carrers est oest de la població, el carrer d'en Murtra.

aquests elements permeten intuir la utilització d'aquest sector com a molí, fet que lligaria perfectament amb la llegenda «Ataonas » que apareix en un plànol de principis del segle XVIII. L'ataona o molí de sang era un tipus de molí de cereals mogut per tracció animal o humana, habitual a les fortaleses on no es podia disposar de molins d'aigua. Sigui com sigui no s'ha pogut localitzar l'espai que ocuparia el molí.

Finalment, cal recordar que a la zona nord-oest de la vila, a l'espai que va ser excavat entre els anys 1993 i 1996, s'hi havia construït després de la guerra dels Segadors un gran jardí, que va cobrir i esborrar, però també, protegir, el barri que ocupava aquell sector. En aquella època i al llarg de les dècades posteriors es va remodelar completament l'illa de cases existent entre els nous jardins i el carrer Major, construint-hi tot un seguit d'edificacions destinades a residències d'alguns oficials i a oficines i espais de treball vinculats a les necessitats organitzatives de la fortalesa militar.

Els treballs dels anys que venen s'enfocaran a acabar de definir l'urbanisme medieval de tot aquest sector, però també a aprofundir en el coneixement de les fases anteriors, tot resseguint les estructures d'època romana i tardoan-

tiga que aquí i allà comencen a aflorar i que han d'aportar noves i valuoses dades sobre la història de Roses.

PER SABER-NE MÉS

- **DE LA FUENTE,P.** (1998) Les fortificacions reials del golf de Roses en l'època moderna, (*Col·lecció Papers de Recerca*,3), Roses. Guerra Gran, 1795.
- **PALAHÍ,LL.; BOUZAS,M., VIVO,J.** (2023), Noves excavacions a la ciutadella de roses. De la vila medieval a la conversió en espai militar. *Annals d'Estudis Empordanesos*, 54, 139-156.
- **PALAHÍ,LL.; PUJOL,M.; AGUELO, X.** (2022), Les muralles del monestir de Santa Maria i la vila de Roses a l'Edat Mitjana, RODIS. *Journal of Medieval and Post-medieval Archaeology*, 5, 125-150.
- **PUIG,A.M.** (2016) L'evolució urbana de la vila de Roses. La trama ortogonal i la parcel·lació gòtica a l'ampliació del segle XIII. *Annals de l'institut d'estudis Empordanesos*, 47, 341-380.
- **PUIG,A.M.** (2020), La modulació urbana a l'eixample baixmedieval de Roses. El prototip de casa, RODIS. *Journal of Medieval and Postmedieval Archaeology*,3, (2020), 35-56.
- **PUJOL,M.** (1997) La vila de Roses (segles XIV-XVI). (*Papers de Recerca*, 2), Roses.

LES DARRERES EXCAVACIONS AL MONESTIR DE SANTA MARIA DE ROSES NOVES DADES SOBRE ELS SEUS INICIS I EL SEU FINAL

Marc Bouzas, Lluís Palahí

Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic

El monestir de Sant Maria de Roses senyoreja el solar de la Ciutadella, constituint-ne probablement l'element més representatiu, més enllà de les mateixes defenses de la fortalesa. La seva posició dominant el converteix de fet en l'únic edifici que resulta visible des de l'exterior de les muralles. Aquest fet va fer que fos també un dels edificis més afectats pels bombardejos patits durant els diferents setges que varen afectar a Roses entre els segles XVII i XIX.

Fundat al segle X la seva història es prolonga fins al s. XVIII, on, ja en clara decadència com a institució monàstica seguia funcionant com a element central de la vida dels rosincs, gràcies a la seva funció com església parroquial.

El monestir benedictí de Santa Maria de Roses no era solament una institució eclesiàstica sinó un dels grans poders polítics de la població. Va ser al seu entorn que va néixer i créixer la vila en època medieval i cal no oblidar que l'abat constituïa, juntament amb el comte d'Empúries, el principal senyor feudal de Roses.

Les primeres excavacions a la zona del monestir foren els sondejos realitzats a l'interior de l'església per F. Riuró i F. Cufí els anys 1938 (ampliant un sondeig realitzat per Cufí el 1934) i 1945. En aquells treballs es varen descobrir -sota l'absis meridional- les restes d'un petit edifici dotat d'un absis semicircular, a l'interior del qual s'hi disposaven dues tombes. L'edifici presentava una reforma que va implicar l'elevació del nivell de circulació i la reconversió de l'absis semicircular en una capçalera quadrangular.

Uns anys després, en un sondeig realitzat a l'ala est del claustre es varen localitzar tres sarcòfags monolítics de pedra.

A aquests elements caldria afegir-hi la recuperació d'una *mensa altaris* (una taula d'altar) d'època tardoromana, que va ser aprofitada en època medieval, quan al seu revers s'hi va disposar una inscripció que feia referència a la fundació del monestir per part del comte Sunyer. Posteriorment, va ser un cop més reaprofitada, simplement com a dovella de la nova església del segle XI.

Durant els anys posteriors, en els treballs arqueològics fets entorn del clos monàstic es varen anar recuperant, aquí i allà, tot un seguit de tombes que calia datar en època tardoantiga (segles IV-VII). Cal destacar el conjunt localitzat al subsol d'un edifici situat uns metres a l'oest del cenobi (conegut tradicionalment com a quarter de cavalleria) on s'aplegaven un interessant conjunt de tombes en sarcòfags monolítics, però també en àmfora i altres sistemes d'enterrament. Tots aquests elements permeten interpretar el complex com una extensa necròpolis associada a un petit edifici funerari (*cella memoriae*) que constituïria el precedent del mateix cenobi.

Caldrà esperar fins als anys 1999-2000 per tornar a trobar nous treballs arqueològics a la zona del monestir. Aquells anys l'equip dirigit per l'arqueòloga Anna Maria Puig va realitzar dues campanyes d'excavacions a l'interior de la nau de l'església. Allà es varen localitzar gran quantitat d'enterraments associats a la funció com església parroquial del temple. Moltes de les tombes eren simples fosses prac-

ticades al subsol de l'edifici, però al llarg del segle XVIII a aquestes s'hi afegiren tot un seguit de criptes o vasos funeraris familiars. Aquestes eren estructures quadrangulars practicades al subsol i folrades amb murs de pedra i morter que disposaven d'una cobertura feta parcialment tot emprant voltes rebaixades, i que estaven destinades a algunes de les principals famílies de la població. Totes aquestes estructures malmetien bona part de l'estratigrafia i de les estructures més antigues. Tot i això, es van identificar alguns trams de murs que permeten determinar una ocupació de l'espai des d'època grega fins a la tardoantiguitat.

L'any 2003 es va dur a terme una nova campanya arqueològica, en aquest cas a la zona del claustre. Tot i que els treballs es van concentrar essencialment en la neteja de les estructures –tot enretirant els potents nivells de runa que les cobrien– es varen realitzar dos

---

Fotografia: El monestir de Santa Maria abans de l'inici de les excavacions en curs.

Fotografia: Vista de la zona del claustre on s'assenyalen els murs del complex funerari tardoantic entorn de la *memoriae* i les diverses tombes localitzades.

d'aprofundir en el coneixement de la *cella memoriae* i la necròpolis associada. Aquests treballs es desenvolupen en el marc del Curs Internacional d'Arqueologia Medieval i Moderna Ciutadella de Roses, formant part del procés de formació de nous arqueòlegs.

Fins al moment els treballs s'han concentrat a les ales nord i sud del claustre, aportant dades sobre moments històrics molt diferents, però complementaris, que van des de la fase tardoantiga fins a l'abandonament del monestir a finals del segle XVIII.

La cella memoriae

Els treballs fets a l'ala sud es varen iniciar ampliant cap a ponent el sondeig realitzat en aquest espai l'any 2003. S'ha pogut constatar com el mur est oest localitzat en aquells treballs es prolonga en direcció oest, fins a l'alçada de les estances que tancaven l'ala oest del claustre, on gira en direcció nord. Aquests murs defineixen un recinte que cal associar al complex funerari localitzat als anys trenta del segle XX.

sondejós a les ales sud i oest del pati claustral. D'especial interès resulta el realitzat a l'ala meridional on es va identificar un llarg mur de pedra lligada amb abundant morter de calç, i orientat d'est a oest, contra el qual es disposaven tot un seguit de tombes. Algunes eren tombes de caixa quadrangular delimitades amb murets de pedra i altres eren disposades en àmfores La

seva cronologia se situava entre els segles IV i VII i es podien distingir dues fases diferenciades.

El nou projecte arqueològic

Des de l'any 2022 la càtedra ha iniciat un nou programa d'excavacions al monestir amb l'objectiu, no solament de reconstruir l'evolució històrica i estructural del complex, sinó també

En un moment situat probablement al segle V, el recinte es va ampliar en direcció sud amb l'addició d'una nova estança de la qual conservem els murs est i oest i que mostra la vitalitat de la basílica funerària i la necròpolis en aquells moments. Aquesta zona era ocupada per tot un seguit de tombes. Disposades sempre est oest, la gran majoria eren tombes infantils disposades a l'interior d'àmfores. Aquests envasos eren ideals per ser emprats com una mena de taüts. El sistema era senzill. Es seccionava un dels extrems i es disposava a l'interior el cos del difunt. Després es tornava a col·locar la part tallada per segellar el recipient i es disposava en una petita fossa, habitualment col·locant petites pedres per falcar-la i evitar possibles desplaçaments. El sistema també podia ser emprat per enterraments d'adults, però en aquest cas calia unir dues àmfores per aconseguir la longitud necessària.

Les tombes es disposaven relativament ordenades, creant alineacions est oest, excepte a tocar el mur suara descrit on s'arribaven a apilar una damunt l'altre. L'explicació cal cercar-la en l'interès que els fidels han tingut al llarg de la història de ser enterrats el més a prop possible del punt més sagrat d'un espai religiós, en aquest cas la proximitat a l'edifici de l'esgle-

siola funerària. De les dinou tombes identificades, setze corresponen a enterraments infantils en àmfora. Les úniques excepcions són una tomba construïda tot emprant tegulae planes disposades creant una caixa de secció triangular, i dues tombes en caixes quadrangulars amb murets de pedres que pertanyen a una segona fase del cementiri.

Efectivament, la necròpolis presenta dues fases, ja que al segle VI es crea una nova capa d'enterraments, de la qual els treballs actuals n'han identificat dues tombes, que es disposen contra el mur que tanca pel nord aquest sector. Aquestes dades són coincidents amb les recuperades al sondeig de l'any 2003, en el qual també s'havien identificat dues fases del cementiri, definides respectivament per la presència de tombes en àmfora i en caixa de pedres.

A l'ala nord, de moment, les dades sobre aquesta fase són escasses. Solament s'han identificat part de dos graons disposats de nord a sud. Si a aquestes dades hi afegim les restes de murs d'aquesta època localitzats els anys 1999-2000 a l'interior de l'església, es comença a dibuixar una basílica funerària molt més gran i complexa del que inicialment es pensava, quan es va identificar l'aparentment

modesta esglesiola ubicada sota l'absis sud del temple monàstic.

Al voltant de la *cella memoriae* es disposaven un conjunt d'espais, probablement destinats a aules funeràries. El cementiri, a més, sembla disposar de zones específiques per determinats grups humans. Així es podria interpretar l'ús de la zona sud per enterraments infantils o la presència de tres sarcòfags monolítics a l'ala est que ens parlaria d'un espai per enterraments privilegiats. És cert que en el seu moment, la troballa dins un d'aquests sarcòfags d'un objecte de fusta que va ser interpretat com un bàcul va portar a pensar que aquestes tombes podien pertànyer al mateix monestir, però la seva disposició –arreglades de nord a sud, potser resseguint un mur- i la profunditat a la qual es van trobar, no permet descartar el seu ús en època tardoantiga.

El primer monestir

Tot i que el monestir va ser fundat al segle X, les restes visibles actualment pertanyen al segle XI, moment en que es va construir l'església actual i el complex claustral que l'acompanya. Altres estructures són fins i tot posteriors, com la torre de l'angle sud-oest (segle XIII) o l'escales doble construïda contra la muralla sud i les

estances de l'ala est (segle XVIII). Del monestir fundacional poca cosa en podem dir, desconeixent fins a quin punt aprofitaria les estructures de la vella *cella memoriae*. Certament, sabem que el vell edifici va patir una reforma (la construcció de l'absis quadrangular i la remodelació del paviment) i seria temptador relacionar aquesta remodelació amb el monestir del segle X, però, com veurem, les tècniques constructives emprades són molt diferents de les dels murs que hem localitzat pertanyents a aquest moment. La factura d'aquesta remodelació és molt més barroera, amb murs amb molt poc morter, i, probablement cal pensar més en una remodelació dels segles VI-VII, els moments finals de funcionament de la mateixa *cella* (lligada a la segona fase del cementiri). El que si sembla clar és que les restes del vell edifici devien conservar-se i servirien de base per la tria de l'indret i, fins i tot, probablement, per la disposició de les noves construccions.

Les excavacions actuals van posant al descobert elements, de moment molt dispersos, del monestir del segle X. Així, a l'ala de migdia, un metre al nord del llarg mur del segle IV que hem descrit en la fase anterior, s'ha identificat un segon mur, també de pedra lligada amb morter, que, amb les dades disponibles actualment,

creiem que constituiria la muralla original del monestir del segle X. Es tracta d'un mur doble que actuaria com a tancament del recinte i com a suport d'algunes de les estructures interiors.

A l'ala nord i dins el pati central del claustre (on ja s'havia identificat l'any 2003) s'hi conserva un potent mur d'un metre d'amplada en forma de U, que podria també formar part de la configuració original del cenobi, potser definint l'espai que ocuparia el primer pati claustral. Aquest es desplaçaria uns metres al sud amb la reforma del segle XI, probablement perquè la nova església presentava unes dimensions majors que el temple original. Totes aquestes estructures foren cobertes i parcialment destruïdes amb la construcció del claustre del nou complex monàstic.

El cementiri parroquial

L'església del monestir no era solament el centre de l'activitat religiosa del monestir benedictí, sinó que actuava també com a església parroquial i, com a tal, al seu entorn es disposava el cementiri. Si bé el nucli central d'aquest sembla disposar-se a l'exterior del recinte del monestir, concretament a la plaça que se situa a l'oest del mateix, l'interior de l'església era també un espai privilegiat per l'enterrament, no solament

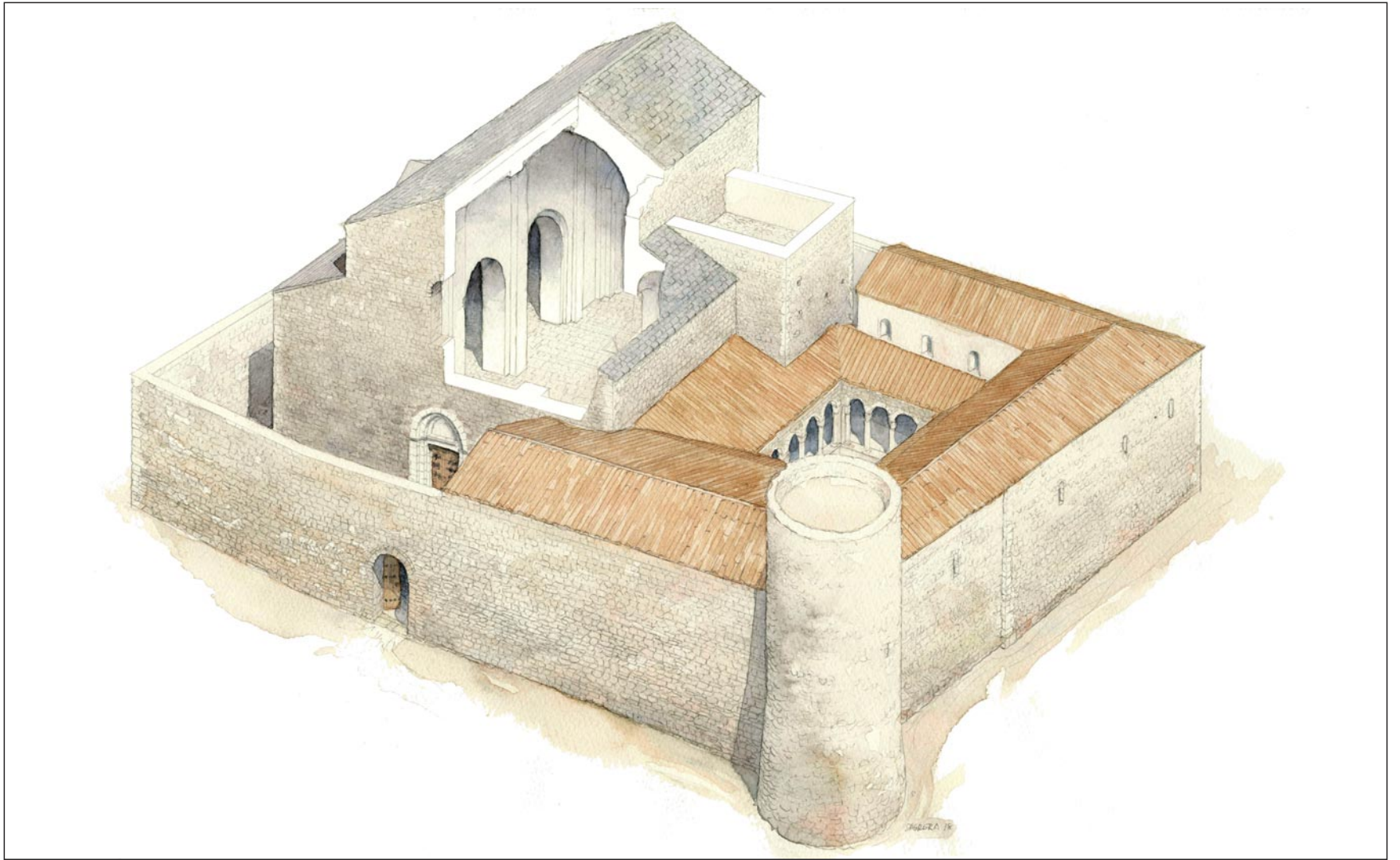
dels monjos, sinó també per les principals famílies de la població i, al segle XVII i XVIII dels oficials de la guarnició militar.

Al segle XVIII, quan el monestir ja era en plena decadència i amb pocs monjos, les edificacions destinades al seu funcionament semblen compactar-se, concentrant-se a la zona oest i nord del claustre, i al capdamunt de la pròpia església. En aquells moments es comença a emprar el subsol de l'ala nord del claustre i de la façana oest de l'església com a espai d'enterrament. Els treballs dels dos darrers anys en aquest espai han posat al descobert una part important d'aquest cementiri.

A l'arxiu Diocesà de Girona es conserven els llibres d'òbits d'aquest període. La primera referència a enterraments realitzats a la zona del claustre porta data de setembre de 1696 i la darrera correspon al 25 de gener de 1794, solament cinc dies abans que les autoritats militars prohibissin enterrar a l'interior de la Ciutadella. A partir de llavors els difunts seran enterrats al cementiri "nou" situat entorn de la nova

---

*Fotografia: Restitució ideal del monestir
(dibuix Jordi Sagrera)*

Fotografia 1: Estudiants del Curs Internacional d'Arqueologia excavant el cementiri del segle XVIII

Fotografia 2: Excavació dels enterraments en àmfora per part dels estudiants del Curs Internacional d'Arqueologia.

església parroquial que s'estava construint al centre del nucli urbà situat fora de la fortalesa.

Al llarg de 98 anys tenim referències d'almenys 231 enterraments dins el claustre, tots els quals creiem que es devien disposar a l'ala nord, ja que els treballs arqueològics a les ales est i sud no han posat al descobert cap enterrament i l'ala oest encara conserva el paviment d'aquella època. Això representa una densitat molt elevada per un espai d'escassament 50m² quadrats, fet que explica l'alt nivell de destrucció dels difunts recuperats al llarg d'aquests dos anys d'excavació. La col·locació de cada nou enterrament obligava a malmetre o desplaçar algun dels anteriors.

Tot i que de l'estudi del llibre d'òbits es dedueix una alta presència de nens de curta edat en aquest espai (més del 50%) a les excavacions són pocs els que s'han pogut recuperar, atès que la fragilitat de les restes provoca que també

siguin els més afectats per les destruccions provocades per la col·locació de nous enterraments.

El mateix llibre d'òbits se sol esmentar la professió, sigui del difunt o, en el cas de nens, de

la seva família, habitualment la del pare. En aquest punt es detecten alguns matisos interessants referents a les diferents zones d'enterrament, especialment pel que fa a aquells que eren enterrats dins l'església. Així veiem com

l'església es reserva per les principals famílies de la població. Tots els monjos i la majoria de militars, especialment els oficials, són enterrats també dins el temple parroquial. Curiosament, hi ha un període, entre 1710 i 1724, en la qual hi ha diferents referències a militars enterrats al claustre. En aquests moments (la fase final de la guerra de Successió i anys posteriors) sembla que l'església estava essent objecte d'obres i reformes, com es dedueix dels treballs arqueològics fets els anys 1999-2000.

Les excavacions arqueològiques han permès individualitzar, fins al moment, seixanta-tres individus, tot i que en molts casos, malauradament, les restes són molt parcials, afectats, com hem comentat, per enterraments posteriors. Les tombes segueixen dues orientacions diferents. La majoria es disposaven nord-sud tot resseguint el mur que delimitava el pati central del claustre. Per contra, els més propers a la façana de l'església solien disposar-se d'est a oest. Per enterrar-los es realitzava una simple fossa al subsol i els cadàvers es disposaven dins mortalles o taüts (dels quals ens han arribat els claus). L'únic element d'aixovar que presenten alguns dels sebollits eren petits rosaris, habitualment disposats entorn de les mans.

Els estudis antropològics en curs i l'anàlisi detallada del llibre d'òbits ens han d'aportar interessant informació sobre l'estructura del cementiri i la distribució socioeconòmica de la població.

PER SABER-NE MÉS

- **BOUZAS, M. I PALAHÍ, LL.** (2024) Roses, de la tardoantiguitat a l'època medieval. Dins BOUZAS, M. I PALAHÍ, LL. (eds.) *De la Tardoantiguitat a l'alta Edat Mitjana: una visió arqueològica*, MonCRAPA, 1.
- **CANAL, E. I NOLLA, J.M.** (2008), *La cella Memoriae* de Roses. Dins AICART, F.; NOLLA, J.M. I PALAHÍ, LL., *L'església vella de Santa Cristina d'Aro. Del monument tardoantic a l'església medieval*, Ajuntament Santa Cristina d'Aro, 93-105.
- **NOLLA, J. M.** (1997). Roses a l'antiguitat tardana. El cementiri de Santa Maria, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 30, 107-146.
- **PUIG, A.M. I CODINA, D.** (2004), Intervenció al claustre del monestir de Santa Maria de la Ciutadella de Roses (Alt Empordà), *VII Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, La Bisbal: Generalitat de Catalunya, Museu d'Arqueologia de Catalunya, Universitat de Girona, 485-491.

LA GESTIÓ MUNICIPAL DEL PATRIMONI HISTÒRIC DE ROSES

Carles Pàramo Ponsetí

Excalcalde de Roses

Passats més de trenta anys des de la compra o adquisició de la Ciutadella, convé repassar-ne la gestió sense oblidar, però, que aquest monument, juntament amb el Castell de la Trinitat, el *castrum* del Puig Rom, el dolmen de la Creu d'en Cobertella i Falconera, conformen un dels patrimonis monumentals més importants del país, que, quant a magnitud i valor històric, cap altre ajuntament català té sota la seva responsabilitat, tots ells ben cuidats.

Si ens centrem en les *Muralls*, cal tenir en compte que aquest bé patrimonial, declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), de més de 180.000m² i més de 2.000m lineals de muralles; compta amb el monestir; un munt de construccions medievals i renaixentistes, i els jaciments arqueològics d'època antiga, medieval i moderna. Tot plegat fa que sigui un cas únic, singular, dins del panorama municipal català i segurament europeu, que, si no fos pel turisme, Roses mai no hauria pogut salvar ni mantenir.

Al respecte, i per situar-nos, pensem que Empúries a l'Escala, Sant Pere de Rodes al Port de

la Selva o la Catedral de Girona reporten beneficis als seus municipis sense cost per als respectius ajuntaments.

Deixant de banda els altres BCIN referenciats, farem una mica d'història. El 1986, l'ajuntament va fer efectiva la compra de la finca matriu de la Ciutadella. Posteriorment, entre el 1993 i el 2007, es varen comprar algunes de les finques segregades, unes sobre el desaparegut baluard de Santa Maria, a la façana de mar, i les altres al darrere d'aquest, on avui es fa el mercat setmanal. No hi són totes però, encara n'hi ha més de previstes pel POUM.

El 1993 es va encarregar a la Generalitat de Catalunya el Pla Director vigent –a càrrec del Sr. Castells, arquitecte, i de la Sra. Martín, arqueòloga– avui en vies d'actualització. Passats uns anys, el 2012, retornat a l'alcaldia, vaig encarregar-ne la revisió, de la qual el text de l'encàrrec que vaig signar em servirà per argumentar els criteris que han guiat l'Ajuntament fins avui, quan, per encàrrec de la regidora de Cultura, l'amiga Sílvia Ripoll, redacto aquest article.

El text deia així: «*El municipi de Roses compta amb un passat històric singularment ric que es posa de manifest en els monuments de propietat municipal, dolmen de la Creu d'en Cobertella, Ciutadella, Castell de la Trinitat, castrum del Puig Rom, Falconera... tots declarats Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN).*

Per raons de responsabilitat històrica, des de la compra o adquisició de les finques corresponents l'Ajuntament té cura d'aquest patrimoni en solitari, fet que ha obligat a practicar una política de gestió responsable, viable i sostenible, és a dir, ajustada a les seves possibilitats econòmiques.

Per raons de sostenibilitat social i econòmica, atès que Roses compta com a principal font econòmica el sector turístic, sempre hem procurat que les inversions i la despesa de gestió tinguessin un retorn cap a la Vila. I per constatar aquest fet, ara interessa fer la valoració econòmica de tot patrimoni monumental, començant per la Ciutadella.

Com s'ha dit, des dels anys noranta, l'Ajuntament de Roses ha liderat tot un seguit d'obres de recuperació, manteniment i rehabilitació que, sumades, arriben a quantitats importantíssimes, fent reconeixement, segons el cas, als ajuts imprescindibles de la Unió Europea, de l'Estat, de la Generalitat de Catalunya i, molt especialment, de la Diputació de Girona, que entre el 1993 i el 2007 es va implicar en la gestió i conservació del monument.^{1*}

En paral·lel, i des de bon principi, l'Ajuntament ha participat activament en la recerca científica. A tal efecte hem esperonat les administracions competents, passant al davant i aconseguint importants aportacions econòmiques de la Generalitat de Catalunya i de diverses universitats, en les campanyes fins ara realitzades.^{2*}

Respecte a la recerca científica sistemàtica dels jaciments arqueològics terrestres i marítims, dins i fora de la Ciutadella, el govern municipal considera que aquesta responsabilitat correspon al govern de la Generalitat i al món universitari, amb el qual sempre ha col·laborat.^{2*}

Amb els anys, les tasques de rehabilitació i recuperació de la Ciutadella han portat a dotar el monument d'un seguit d'instal·lacions i espais que cal posar al dia i aprofitar segons els principis

---

*Fotografia: Fossar de la Ciutadella
Família Cuyàs, 1948.*

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

Fotografia 1: Monestir i església de la Sta. Maria
Valentí Fargnoli, anys 30. (Col·lecció Carles Pàramo)

Fotografia 2: Porta de mar de la Ciutadella
Família Cuyàs, 1948

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

–esmentats en els punts 2 i 3– de responsabilitat històrica i utilitat socioeconòmica, cultural i històrica. A tal fi, escoltat el govern de la vila, faig el decret d'encàrrec per a l'estudi i proposta de tractament i ús dels següents espais,

dins i fora de la Ciutadella, d'acord amb les previsions del futur document urbanístic a redactar, Pla Especial de la Ciutadella dins del POUM i en base a l'esmentat Pla Director de la Ciutadella.

Proposta:

- 1) Millora paisatgística i d'ús de zones exteriors.^{3*}
- 2) Proposta d'actuació al conjunt de la vila medieval – a dia d'avui, l'Ajuntament compta amb un pla de museïtzació de la vila medieval redactat per l'arqueòleg Marcel Pujol.
- 3) Adequació d'itineraris de visita, establerts en tres: antic, medieval i modern (s. XVI a XX).- Estem pendents del projecte per a retirar les terres sobreres dels fossars NO i O per poder visitar aquesta part de la fortalesa. Fins que això no es faci no es podrà fer la visita a la muralla renaixentista, avui impossible.
- 4) Adequació dels usos dels edificis existents com a complement de la visita general.
- 5) Proposta d'actuacions en l'espai d'activitats, concerts i espectacles.
- 6) Adequació d'espais diversos a usos complementaris destinats a obrir la Ciutadella al gran públic, local i visitant, per integrar tot el conjunt de la vida ciutadana en el sentit més ampli i sense més límit que el seny i la responsabilitat que ens han de guiar en la gestió i

aprofitament d'aquest monument. Pot semblar un contrasentit, però cal obrir el clos de les Muralles a favor dels estadants i visitants. Hi ha espai, dins el recinte, apte per fer-hi una plaça pública aprofitant els enderroc dels anys 20 i els 60 del segle passat.

- 7) Es programarà la redacció dels diferents projectes i se'n quantificarà el cost entre els anys 2013 i 2017.

Carles Pàramo i Ponsetí, Alcalde – president, Tardor del 2012.»^{4*}

Han estat anys molt profitosos i, per fer-los visibles, recomano llegir el llibre **La Ciutadella, 30 anys de titularitat municipal**, publicat el 2016, en el pròleg del qual escric el següent:

«A part d'aplegar al màxim tot allò que s'ha esdevingut al voltant de la Ciutadella i el Castell de la Trinitat en els darrers quaranta anys, adquisició de finques i projectes de rehabilitació, el llibre té una altra finalitat: passar comptes tot justificant el temps i els recursos esmerçats pels diferents governs municipals d'ençà de la constitució dels ajuntaments de base democràtica, trenta anys després de l'adquisició de la finca principal, la Ciutadella...

L'esforç i els recursos destinats estan a la vista. Amb la seva compra i posada al dia, les Muralles, així dit, potser despectivament, han passat a ser la Ciutadella. Han passat de ser una nosa, una font de problemes i de desprestigi per la seva imatge d'abandonament, a un monument dignificat com a BCIN i convertit en un recurs turístic de primer ordre –marc idoni per a tot tipus d'esdeveniments culturals i festius–, preservat i, amb el seu immens potencial arqueològic, protegit i a disposició dels investigadors, institucionals o universitaris.

[...] el nostre patrimoni històric és un recurs de primer ordre al qual el temps donarà més i més valor. Així hem comprat el precepte immemorial que ens mana gestionar l'herència rebuda dels pares, de tal manera que puguem transmetre-la als fills acurada i, si pot ser, millorada.»

I és per lligar ben fort la vinculació del poble de Roses, més enllà dels legítims interessos o prioritats polítiques, que el 2018 l'ajuntament va crear l'Institut Municipal del Patrimoni Històric, un organisme que té per finalitat establir un sistema interdisciplinari que s'encarregui de la conservació del patrimoni amb la finalitat de posar-lo a disposició del municipi tot integrant persones representants de la ciutadania. És

una eina de participació ciutadana de primer ordre que motiva els polítics, electes i funcionaris, a mantenir viva la flama.

Per acabar, cal donar gràcies a tothom que ha fet possible gaudir d'aquesta realitat: càrrecs polítics i funcionaris de les institucions; professors i estudiants de les universitats; empresaris i treballadors de les constructores; arquitectes i els seus equips encarregats dels projectes; recepcionistes i guies dedicats a la gestió del monument; i a les brigades de manteniment. Dedicuem un record als que ens han deixat, especialment per a en Miquel i en Venancio, i a tots els que amb ells i l'Esteve, han treballat i s'han esforçat en el dia a dia. Sense oblidar tots els que han triat les Muralles per casar-s'hi i tots aquells que, amb les seves iniciatives, han demostrat que aquell espai és meravellós, per a la música, el circ o per a qualsevol tipus d'activitat cultural i de lleure. Ells i elles han entès que a Roses teníem un tresor, i l'han posat a disposició de tothom. Gràcies.

---

*Fotografia: Fotografia aèria de la Ciutadella
Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. 1960*

NOTES

- 1* Inversions obligades per poder obrir itineraris, consolidar construccions, buidar de runes els monuments i fer visibles les diferents èpoques i els seus vestigis: antics, medievals i renaixentistes. Aquesta tasca encara no s'ha acabat.
- 2* Els convenis amb les universitats –UdG i URV– tenen diversos objectius. El primer de tots és superar l'impediment que la legislació estatal imposa a la investigació per part dels municipis. L'encàrrec oficial pels arqueòlegs universitaris és alliberar espais per fer-los visitables, tasca que, alhora, omple de continguts la visita. És a dir, amb els coneixements revelats, ajuden a la gestió del monument, una responsabilitat –aquesta sí, segons la legislació– pròpia dels municipis.
Un altre objectiu que justifica posar la recerca en mans de les universitats és, sens dubte, la difusió dels resultats d'aquesta, també internacionalment. La transferència de coneixements a la qual estan obligades les universitats els obliga. En conseqüència, avui, els treballs científics fets a Roses circulen pel món acadèmic de forma digital, apartant-nos de l'endogàmia local. I encara cal posar al nivell que li correspon la importància històrica de Roses. També són molts els estudiants universitaris d'aquesta especialitat que al llarg dels anys coneixeran i defensaran Roses com a destinació cultural però, com no, també turística.
- 3* El tractament de l'entorn de la Ciutadella, el passeig de la façana de mar, el carrer Miquel Oliva i Prat amb l'aparcament-mercat setmanal, la continuació de la Gran Via fins al Mas d'en Mates i la naturalització de la riera Trencada embelleixen tot l'espai urbà de Roses, sobretot les dues entrades, vora mar i per la ronda de dalt.
- 4* El document, del qual és autor l'arqueòleg doctor Burch, de l'ICRPC, va comptar amb els professionals Bedós, arquitecte, Figueres, paisatgista, Juanola, pedagoga i Fluvià, Rigall i Saló, economistes. Sembla que aquest document resta en un calaix, ignorat pels darrers governs municipals.

---

*Fotografia 1: Fotografia aèria de la Ciutadella
Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. 1991*

*Fotografia 2: Fotografia aèria de la Ciutadella
Jordi Velasco. 2011*

DIVENDRES 09/08/2024

A les 17 h, al port pesquer

Show Cooking: visita al port i tast de peix fresc de Roses maridat amb vi DO Empordà

Inscripcions: Oficina de Turisme Tel. 972 25 73 31

A les 20 h, a l'Ajuntament de la plaça de Catalunya

Pregó de la Festa Major a càrrec de Mateu Casañes del restaurant Disfrutar (millor restaurant del món 2024) Tot seguit, seguici fins a Ca l'Anita amb l'acompanyament de TramuntKada Percussió

A les 21 h, a Ca l'Anita

Inauguració de l'exposició "Roses, un Carnaval amb Estrella. 1/4 de segle de cartells" i presentació del cartell del Carnaval de Roses 2025

A les 21:30 h, al Castell de la Trinitat

Nit d'estels. Visita guiada amb observació astronòmica
Inscripcions: 972 15 14 66 / patrimoni@roses.cat

A les 22 h, a la plaça de Frederic Rahola

Concert i ball amb l'Orquestra Montgrins

DISSABTE 10/08/2024

A les 19 h, a la plaça de Frederic Rahola

Animació Infantil. La Tresca i la Verdesca

A les 19 h, al Mas de les Figueres

Tardeo musical amb DJ Albert Berta, DJ Surda i DJ Ona Giner

A les 22 h, a la plaça de les Botxes

Sardanes amb la Cobla Ciutat de Girona

DIUMENGE 11/08/2024

A partir de les 9.30 h, al port esportiu

87a edició de la Travessia de Natació al Port de Roses i VI Memorial David Herruzo. Inscripcions: GEN Roses. Tel. 972 25 70 03. www.genroses.cat / www.piscinaroses.cat

---

A les 22 h, a la platja de la Perola

Havaneres amb els Pescadors de l'Escala i cremat

DIMARTS 13/08/2024

A les 17 h, al port pesquer

Visita guiada al port i a la llotja de peix
Inscripcions: Oficina de Turisme. Tel. 972 25 73 31

A les 19 h, a la plaça de les Botxes

Espectacle familiar Freestyle World. A càrrec de José Ferreras

---

A les 19 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Fires i barraques

A les 21 h, al Castell de la Trinitat

Les aventures de Lord Cochrane. Visita teatralitzada
Inscripcions: 972 15 14 66 / patrimoni@roses.cat

A les 23 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

DJ Lia Jensen i 31 FAM

DIMECRES 14/08/2024

A les 18 h, a la Biblioteca Municipal

Festa major a la biblioteca: *Sorra, música i llegendes*
A càrrec de la Cia. l'Aüc. Recomanat a partir de 6 anys.

A les 19 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Fires i barraques

A les 23 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Concert d'Els Catarres, Les Que Faltaband i sessió de DJ GSensation

---

DIJOUS 15/08/2024

A les 8 h, pels carrers de la vila

Matinades de Festa Major, a càrrec de la Colla Gegantera

A les 10 h, pels carrer de la vila

Cercavila amb els Gegants de Roses

A les 11 h, a l'església de Santa Maria de Roses

Ofici solemne de Festa Major

A les 12 h, al Teatre Municipal

Acte de concessió de la Dracma de Plata de Roses

A les 18 h, des de la Ciutadella a la plaça de les Botxes

XXVIII Trobada Gegantera
Recorregut: Ciutadella – passeig Marítim – Zigurat – Avinguda de Rhode – carrer Sant Elm – carrer Pi i Sunyer – passeig Marítim – plaça de les Botxes

---

A les 19 h, recinte firal de l'antic càmping Bahía

Fires i barraques

A les 22 h, al passeig Marítim

Ball amb Yo suspendí EGB

A les 23 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Concert de The Covers Band i Serial Killerz

DIVENDRES 16/08/2024

D'11 h a 19 h, a la platja de Roses

Parc aquàtic al mar

A les 17 h, al port pesquer

Show Cooking: visita al port i tast de peix fresc de Roses maridat amb vi DO Empordà

Inscripcions: Oficina de Turisme Tel. 972 25 73 31

A les 19 h, recinte firal de l'antic càmping Bahía

Fires i barraques

A les 18.30 h, al Mas de les Figueres

Espectacle de màgia *Increïble*, a càrrec de Fèlix Brunet

A les 23 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Els40 on Tour

DISSABTE 17/08/2024

D'11 h a 19 h, a la platja de Roses

Parc aquàtic al mar

A les 18 h, als espigons

Cucanyes al mar. Activitat dinamitzada per Joventut Rosinka

A les 19 h, a la plaça de les Botxes

Espectacle de circ *La vida Toroidal*, a càrrec de Rosarai Circ

---

A les 19 h, recinte firal de l'antic càmping Bahía

Fires i barraques

A les 20 h, al Teatre Municipal

M'entens o t'ho explico? Una comèdia de Jordi Calvet amb David Olivares, Octavi Pujades, Miquel Sitjar i Anna Senan

Entrades: www.rosescultura.cat

A les 22 h, a la plaça de les Botxes

Concurs de sardanes amb la Cobla la Principal d'Olot

A les 22.30 h, des de la plaça del Teatre fins a la Ciutadella

Correfoc, a càrrec de la colles de diables Els Senyors del Foc. Recorregut: plaça del Teatre - plaça de l'Empordà - carrer de Girona - carrer de l'Escorxador - carrer de Tarragona - carrer de la Mainada - carrer de Lluís Companys - carrer Granada-Ronda Miquel Oliva - Fossos Ciutadella

Normes de seguretat a www.rosescultura.cat

A les 23 h, recinte firal de l'antic Càmping Bahía

Concert de Les Testarudes i Pelukass

DIUMENGE 18/08/2024

De 18 h a 21 h, Micròfon obert a la plaça de l'Església

(música individual o duo, poesia, etc.) T'agradaria mostrar el teu talent per les arts? Vine a la plaça, tenim un escenari per a tu!

A les 19 h, recinte firal de l'antic càmping Bahía

Fires i barraques

A les 21:30 h, al castell de la Trinitat

Especial un castell de focs amb Cochrane. Visita teatralitzada

Inscripcions: 972 15 14 66 / patrimoni@roses.cat

A les 23 h, a l'espigó de la Platja de la punta

Focs artificials

FIRES D'ATRACCIONS

Les fires estaran obertes del 9 al 19 d'agost. El dia 19 d'agost es realitzarà el «Dia del nen» (tiquets a 2€) i el «Dia de les fires sense soroll» fins les 22 h (per facilitar l'estada a la fira a les persones amb hipersensibilitat auditiva).

VENDA DE BANDERES DE ROSES

Venda a l'Oficina de Turisme: 9 €

MÉS INFORMACIÓ

www.rosescultura.cat

Ajuntament de Roses

Àrea de Cultura i Festes

Teatre Municipal de Roses, 2n pis.

Tel. 972 25 24 00

cultura@roses.cat

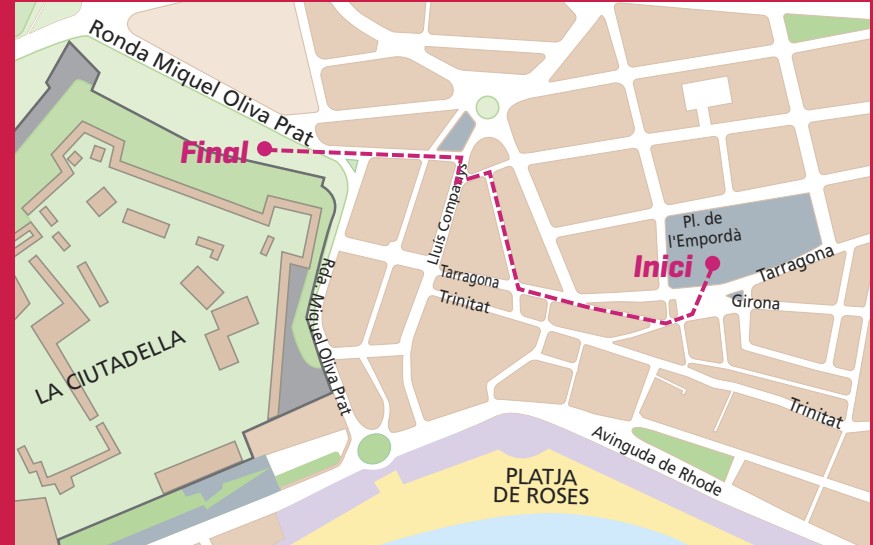
NORMES DE SEGURETAT DEL CORREFOC

Per a les persones participants

- Porteu roba de cotó, preferiblement vella, amb mànigues i pantalons llargs.
- Porteu un barret amb ales que cobreixi tot el cap i tapeu-vos el clatell amb un mocador de cotó.
- Protegiu-vos els ulls.
- Porteu calçat adequat (esportiu, de muntanya, etc.).
- Tingueu cura de tapar-vos les orelles per protegir-vos del soroll de les explosions pirotècniques.
- No demaneu aigua als veïns i veïnes.
- Obeïu les indicacions dels serveis d'ordre públic i de sanitat.
- Queda prohibit portar articles pirotècnics.
- Adopteu una actitud correcta amb els diables i no els obstaculitzeu el pas ni els feu caure.
- Seguiu en tot moment les indicacions dels diables.
- Assabenteu-vos de l'inici del recorregut del correfoc i dels punts d'assistència sanitària abans de l'inici de l'espectacle.
- En el cas de sofrir cremades, dirigiu-vos al punt d'assistència sanitària.

Per als veïns i comerciants

- Assabenteu-vos de l'inici del recorregut del correfoc abans de l'inici de l'espectacle.
- Retireu tots els vehicles dels carrers que conformen el recorregut del correfoc.
- Abaixeu els portals metàl·lics o persianes.
- Protegiu els vidres de les finestres, portes i aparadors amb cartrons gruixuts.
- Enrotlleu tots els tendals exteriors dels habitatges i locals.
- No tireu aigua als participants ni als espectadors del correfoc, per la perillositat que representa.
- Desconnecteu tot tipus d'alarmes.
- Retireu de la via pública qualsevol objecte que pugui dificultar el pas dels organitzadors i participants del correfoc.

BARRAQUES DE ROSES

13 - 18 AGOST 2024. RECINTE FIRAL

13 D'AGOST. 23 H

DJ LIA JENSEN

31 FAM

DJ LIA JENSEN

14 D'AGOST. 23 H

ELS CATARRES

LES QUE FALTABAND

DJ GSENSATION

15 D'AGOST. 23 H

THE COVERS BAND

SERIAL KILLERZ

16 D'AGOST. 23 H

ELS 40 ON TOUR

17 D'AGOST. 23 H

LES TESTARUDES

PELUKASS

[ROSES.CAT](https://www.roses.cat)

EDITA

Ajuntament de Roses

DIPÒSIT LEGAL

GI-1178-2012

TIRATGE

2.000 exemplars

AGRAÏMENTS

A totes aquelles persones que han col·laborat en l'edició d'aquesta revista.

DRETS

Tots els drets reservats. Prohibida la reproducció total o parcial dels textos i/o imatges sense el consentiment dels seus propietaris.

La maquetació d'aquesta revista ha finalitzat el dia 19 de juliol de 2024

Ajuntament de Roses. Àrea de Cultura i Festes

Teatre Municipal de Roses, 2n pis.

Tel. 972 25 24 00 | cultura@roses.cat | www.rosescultura.cat

www.roses.cat

Ajuntament de Roses
www.roses.cat